

Bemærkninger til forslaget

Formålet med nedsættelse af en social retssikkerhedskommission er at få klarhed over, hvilke retssikkerhedsproblemer der er inden for det sociale område, og komme med forslag, der øger retssikkerheden.

Ved det sociale område forstås i dette forslag sager vedrørende kontanthjælp, boligstøtte, friplads i daginstitution, pension, sygedagpenge, førtidspension, fleksjob, fleksydelse, ledighedsydelse, skånejob, hjemmehjælp, handicaphjælp, øvrige sociale ydelser som f.eks. tandlægehjælp. Desuden bør medtages sager om inddrivelse af gæld hos de mennesker, der modtager forskellige sociale ydelser. Kommissionen får frie hænder til at argumentere for, at der bør medtages områder, der ikke er nævnt i opremsningen. Der findes særregler på børn og unge-området i forbindelse med tvangsfjernelser, som undtages i denne sammenhæng.

Regeringen havde som en del af sit første regeringsgrundlag, at der skulle nedsættes en retssikkerhedskommission, hvilket også skete, og det er der blevet en lov ud af. Men kommissionen havde kun til opgave at se på retssikkerheden for virksomheder. Derfor mangler der stadig en kommission, der ser på den halvendte retssikkerhed på det sociale område.

Der bliver nogle gange sagt som provokation, at det stort set er umuligt at finde en social sag, hvor der ikke er sket mindst én lovovertrædelse som f.eks. manglende høring eller klagevejledning eller overtrædelse af tidsfrister eller beslutninger truffet uden hjemmel. Men desværre viser en række undersøgelser, at der sker rigtig mange overtrædelser, og for borgeren kan det være meget svært at forstå, at det som oftest overhovedet ikke tillægges betydning, når myndigheder begår lovovertrædelser, mens det kan have store konsekvenser, hvis borgeren begår en overtrædelse af eksempelvis en tidsfrist.

I det følgende redegøres for, hvilke specifikke problemfelter kommissionen skal arbejde med.

1. Bevisbyrden

Ved straffesager er systemet indrettet således, at det offentlige skal bevise, at der er begået en strafbar handling, og den anklagede borger får forsvarerbi-

stand. Man forsøger i det hele taget at arbejde ud fra et princip om »equality of arms«, altså at anklagemyndighed og forsvar skal have lige vilkår. Men ved sociale sager, som kan have enorm betydning for den enkelte borger og eksempelvis vedrøre hele dennes forsørgelsesgrundlag i mange år, eller sager om personlig hjælp, så den pågældende ikke skal ende som en social grønsag, er der intet princip om at arbejde ud fra et hensyn om lige vilkår. Tværtimod er det borgeren, der har bevisbyrden både over for sagsbehandleren, i klagesystemet og ved domstolene for at bevise, at hele det mægtige offentlige system har begået en fejl, og borgeren skal i vidt omfang selv skaffe sig juridisk bistand og selv betale for den.

Kommissionen skal redegøre for fordele og ulemper ved omvendt bevisbyrde både i klagesystemet og ved domstolene i sociale sager – »omvendt« forstået på den måde, at systemet skal bevise, at det har ret, frem for at borgeren skal bevise, at der er begået en fejl, altså på lige fod med reglerne i strafferetten.

2. Uagtsomt socialbedrageri

I 2003 blev der indsat en ny § 12 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, der indførte straf for uagtsomt socialbedrageri. Forsætligt socialbedrageri, det vil sige, når borgeren bevidst vildleder myndighederne, har altid været strafbart efter den almindelige bedrageribestemmelse i straffeloven. Men med lovændringen på det sociale område blev det skærpet til, at hvis man kan sige, at borgeren burde have vidst, at denne skulle afgive nogle oplysninger til myndighederne, men ikke har gjort det, så kan borgeren straffes med bøde.

Det har i mange år været diskuteret, om man burde indføre en generel bestemmelse om uagtsomt bedrageri i straffeloven, men det er gentagne gange blevet afvist med det argument, at det skal være muligt at vide, hvad der er strafbart, og hvad der ikke er, hvilket vil være meget svært, hvis man udvider til uagtsomt bedrageri. Og det har været med tanke på erhvervslivet med mulighed for rådgivning fra advokater og revisorer. Men på socialområdet blev det indført uden de store overvejelser om, hvorvidt borgere, der ofte